

15 Temmuz Sonrası Devlet-Hükümet Bütünleşmesi

15 Temmuz gecesi ülkemiz zorlu anlar geçirdi. Ordu içinde Fethullah Gülen'e biat etmiş bir grup asker (FETÖ/Fethullahçı Terör Örgütü) darbe girişiminde bulunarak mevcut yönetimi devirmeyi denedi. O gece tüfek ve tank namluları sadece sivillere değil devleti temsil eden vali, kaymakam, belediye başkanı ve emniyet mensuplarına da doğrultuldu. Darbe girişimine karşı koyan kim varsa susturmak adına silahlar ateşlendi, füzeler atıldı, tanklar araçları ve insanları çiğnedi. Yaşananlar bir savaştan farksızdı. Hep birlikte bir cemaatin cinnetine şahit olduk. Kimse bu kadarını beklemedi.

Cemaat denen yapının vitrin kısmında her zaman Fethullah Gülen'in kendisi, kitapları, dergileri, ona bağlı sivil toplum kuruluşları ve eğitim kurumları yer aldı. Dinî vaazlar, hoşgörü ve diyalog mesajları, demokrat söylemler dillerden hiç düşmüyordu. Halk hep bu vitrine baktığı için şüphe çekecek bir unsur bulmakta zorlanılıyordu. Basına yansıyan kareler bu yapının istihbarat işlerine, darbe girişimi gibi alengirli işlere bulaşacağına ihtimal verilmeyecek kadar saf ve temizdi. O yüzden pek çok insan dini kullanan böyle bir cemaatin böylesine karanlık bir yüzünün olacağına hiç ihtimal vermedi.

Ancak bu vitrinin gerisinde yıllardır büyük bir gizlilikle yürütülen planlı ve programlı bir teşkilatlanma vardı. Ordu, yargı, emniyet, bürokrasi ve hatta Türkiye'nin dış temsilciliklerinde önemli noktaları tutan güçlü bir yapıydı bu. Hedef ise bir gün topyekûn Türkiye'yi ve kurumlarını ele geçirmektir. Hatta başka ülkelerde de benzer şekilde örgütlenildiği için günü geldiğinde bu ülkeleri de tek tek ele geçireceklerdi. Bu tehlike Türkiye için püskürtülmüş olsa da bu yapının güçlü olduğu Tanzanya, Uganda gibi ülkelerde bu risk hâlâ bulunmaktadır.

Türkiye'deki İslami hareketin ana motivasyonu hep iktidar (hükümet) değişikliğine odaklanırken cemaat denen bu yapı iktidardan ziyade devletin kurumlarını ele geçirmeye odaklanmıştır. 90'lara kadar İslami hareket içerisinde yer alan oluşumların çoğunluğu, iyi bir hükümetin iş başına gelmesinin Türkiye'de daha özgür bir ortam doğuracağına inanmışlar ve çalışmalarını bu doğrultuda organize etmişlerdir. Bunun aksi yönde hareket eden Fethullah Gülen Cemaati ise hükümetten ziyade devlet organlarına sızmalarla güç elde etmeye yönelmiştir. Bugün kamuda tasfiye edilenlerin sayısına bakıldığında cemaatin yıllar içinde elde ettiği güç de ortaya çıkmaktadır.

Bu durumun doğal sonucu olarak son 13 yıllık Ak Parti iktidarı boyunca şöyle bir paradoks yaşanmıştır: AK Parti, iktidarı elinde tuttuğu halde devlet kurumlarına yeterince nüfuz edememenin sıkıntısını yaşarken FETÖ yapılanması bunun tam tersine, devlet kurumlarındaki nüfuzuna rağmen hükümete (karar alıcılara) tesir edememenin sıkıntısını yaşamıştır. 15 Temmuz gecesine kadar süren bu paradoks, 16 Temmuz sabahı sonunda çözüme kavuşmuştur. Darbe girişimi gecesi iktidar da cemaat de elindeki bütün imkânlarını seferber ederken denklemin sonucunu halkın aldığı tavır belirlemiştir. Ve devlet-hükümet bütünleşmesi AK Parti lehine sonuçlanmıştır. FETÖ mensubu kadroların devlet içinden temizlenmesi ise bu bütünleşmeyi daha da güçlendirecektir.

Cemaat yapılanmasının devlet içinde bu şekilde organize olmaya çalışması elbette ortaya çıktığı dönemin siyasi ve sosyal konjonktürü ile yakından alakalıdır. Dinî pratiklerin gereği gibi yaşanmadığı bu atmosfer içindeki baskı ve yıldırımlar dinî cemaatler ve toplumun fertleri üzerinde çeşitli travmalar doğurmuştur. Cemaatin devlet içinde bir yandan örgütlenme bir yandan da gizlenme çabası, bu travmalardan biridir. Askeriye içindeki mensuplarına yönelik soru çalma, gözle namaz kılma, içki içerek kamufle olma gibi duruma uygun keyfi icazetler arttıkça ahlaki bozulma da artmıştır. İstemedikleri kişilerin ayağını kaydırmak için dinleme ve görüntüleme gibi çirkin şantaj yollarını kullanarak kendi mensuplarının önünü açan bu yapı, haksız yoldan elde edilen güçle hakkın tesis edilemeyeceği gerçeğini hiçbir zaman anlayamamıştır. Yaşanan son olay da bunu gözler önüne sermiştir. Ellerindeki muazzam silahlı güce rağmen halka ve seçilmiş iktidara boyun eğdirememişlerdir. Türkiye'deki dinî grup ve birlikteliklerin bu tecrübeyi iyi okuması bu açıdan önemlidir.

Bütün bu tablo karşısında insan sormadan edemiyor: Geçmiş yıllarda dindar kesim üzerinde uygulanan baskı ve zorlamalar olmasaydı, Türkiye'de daha özgür bir ortam tesis edilmiş olsaydı, bugün bu travmayı yaşar mıydık? Sanırım başka sıkıntılar gene olurdu ama bu toplum bu derece kanlı bir geceyi yaşamazdı. Yine de her şeyin en iyisini Allah bilir diyelim ve yaşanan üzücü hadiseden gerekli derslerin çıkartılmasını temenni edelim.